

УДК 343.1

Олексій Гумін

Національний університет “Львівська політехніка”

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального права та процесу Інституту права,
психології та інноваційної освіти

Алла Йосипів

Львівський державний університет внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального
права і криминології

ДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГРОМАДСЬКОГО ВПЛИВУ НА ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ

<http://doi.org/10.23939/law2022.34.147>

© Гумін О., Йосипів А., 2022

Проаналізовано питання запобігання злочинності неповнолітніх в Україні. Доведено, що не завжди карально-репресивна концепція запобігання злочинності неповнолітніх приносить позитивний результат, а, подекуди, навпаки, призводить до повторного вчинення кримінальних правопорушень.

Низька ефективність роботи зі встановлення та притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, сприяє системному уникненню злочинцями покарання. Це створює умови для вчинення нових протиправних діянь та посилює загрозу безпеці людей.

Враховуючи те, що залучення громадськості до профілактики як первинної, так і рецидивної злочинності неповнолітніх дасть змогу вплинути на неповнолітніх правопорушників некаральними заходами, що, своєю чергою, на нашу думку, матиме не такий негативний вплив на психіку підлітка і дасть змогу досягти бажаних результатів у вигляді перевиховання та виправлення підопічних.

Встановлено, що профілактика злочинності неповнолітніх повинна здійснюватися із урахуванням особливостей психічного та фізичного стану підлітка в період формування його особистості, коли він особливо потребує підтримки, розуміння і турботи з боку дорослих. Профілактична робота громадськості органічно поєднує чуйність до підлітка, постійну готовність прийти йому на допомогу з глибокою принциповістю, без будь-яких відхилень від суспільної моралі.

Ключові слова: злочинність неповнолітніх, заходи запобігання, рецидив, кримінальна відповідальність.

Постановка проблеми. Негативні явища, як от злочинність, притаманні кожному суспільству. Фактично, між поняттями “суспільство” та “злочинність” існує взаємозалежність – існує суспільство, значить неминуче існуватиме і злочинність. Наше завдання – віднайти найефективніші методи впливу на масштаб негативних проявів злочинності.

Безумовно, окремої уваги потребує питання злочинності неповнолітніх, як і загалом усе, що пов'язане із неповнолітніми, потребує підвищеної уваги з боку держави та суспільства.

Профілактика правопорушень серед молоді – це сукупність державних і громадських заходів, спрямованих на нейтралізацію причин та умов правопорушень і злочинності. Складовими цієї важливої справи є формування у підлітків правильних потреб та інтересів, підвищення їх правосвідомості.

Метою профілактики злочинності неповнолітніх є проведення соціально-педагогічної корекції з урахуванням індивідуальних потреб кожної дитини, сприяння формуванню у дітей власної життєвої позиції для подолання звичок асоціальної поведінки, встановлення та налагодження соціальних зв'язків дитини з найближчим оточенням, проведення корекції психічного стану, проведення інформаційно-просвітницької роботи та, як результат, формування законослухняної особистості.

На профілактичному обліку перебуває майже 150 тис. неповнолітніх, які є волоцюгами чи жебракують, мають схильність до вчинення правопорушень, уживання наркотичних засобів, психотропних речовин та алкогольних напоїв. Понад 80 тис. (55,0 %) правопорушників цієї категорії притягувались до відповідальності (застосування примусових заходів виховного спрямування) повторно, зокрема за корисливо-насильницькі злочини, учинені з особливою жорстокістю (13,5 %), зі знущанням над потерпілим (15,5 %), пов'язані з діями сексуального змісту (22,0 %) [1].

Водночас низька ефективність роботи зі встановлення та притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, сприяє системному уникненню злочинцями покарання. Це створює умови для вчинення нових протиправних діянь та посилює загрозу безпеці людей.

Питання запобігання злочинності загалом та неповнолітніх зокрема досліджували у своїх працях такі вчені, як: І. Г. Богатирьов, В. О. Глушков, В. В. Голіна, В. К. Гришук, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, А. П. Закалюк, І. І. Карпець, О. М. Костенко, В. І. Лановенко, Ф. А. Лопушанський, Г. М. Міньковський, Н. С. Юзікова, С. С. Яценко, М. Г. Колодяжний, П. Л. Фріс та ін.

Метою статті є дослідження ефективності участі громадськості та громадських організацій у запобіганні злочинності неповнолітніх.

Виклад основного матеріалу. Зміна пріоритетів у вихованні молоді, на відміну від радянської, привнесла дух демократизму, волелюбності в життя юних українців. Безумовно, це позитивна тенденція, але, на жаль, вона не позбавлена і негативних моментів. Враховуючи психологічні особливості цієї вікової категорії, це також сприяло розвитку егоїстичних характеристик особи, зниженню поваги до оточуючих і старшого покоління передусім, задоволення власних потреб та інтересів без урахування суспільних, а, відтак, і до вчинення кримінальних правопорушень.

Дисфункції соціальної сфери, нездатність надавати соціально необхідну підтримку зумовлює формування в структурі суспільства значного прошарку аутсайдерів, які виключені з системи нормальних соціальних відносин, не мають засобів для задоволення потреб та інтересів, а також позбавлені перспективи повернутись до нормального життя. Результати дослідження показують, що бідні сім'ї породжують бідність, створюючи так маргінальну соціальну воронку, що детермінує безпритульність та бездоглядність неповнолітніх, ранню алкоголізацію, наркоманію, заняття проституцією та іншими асоціальними видами діяльності для задоволення мінімальних примітивних потреб [2, с. 127].

На думку П. Кобеця, злочинність постійно підживлюється кризовими процесами, що відбуваються в країні, – інфляцією, зниженням рівня життя основної маси населення, різкою поляризацією громадян за рівнем доходів, безробіттям, що росте, алкоголізмом, бездоглядністю неповнолітніх і розпадом сімей, а також іншими подібними процесами [3, с. 171].

Ідеї демократизації і гуманізації, які впроваджуються в навчально-виховний процес в освітніх закладах, слід реалізовувати в тісній взаємодії з релігійними закладами, медичними, юридичними та соціального захисту населення. Тільки в співпраці та плідній взаємопов'язаній роботі, включаючи і

співпрацю шкільного психолога та соціального педагога, можна прийти до бажаних змін, забезпечити відповідну корекційну роботу з окремими учнями, які мають асоціальну спрямованість поведінки. Необхідність створення комплексної інноваційної моделі профілактики підліткової злочинності зумовлена, передусім, потребою в новій, ефективнішій системі реагування на правопорушення та запобігання злочинності серед неповнолітніх.

Асоціальна поведінка підлітків є криміногенним чинником і базою для розвитку загальної злочинності. Злочинність зазначеної категорії осіб має не тільки загальні риси, що належать як до злочинності неповнолітніх, так і до злочинності загалом, а й свої особливості, внаслідок чого підлітки-маргінали потребують особливих заходів запобіжного впливу. Як показує практика, заходи, що застосовуються у боротьбі з цим асоціальним, криміногенним явищем, зазвичай виявляються безрезультатними. Системи освіти та охорони здоров'я, наукові установи, з огляду на мізерне фінансування, відсутність спеціальних кадрів, нерозвинену мережу і матеріально-технічну базу закладів, не змогли швидко розробити і впровадити методи та засоби запобігання, діагностики, лікування та реабілітації дітей і підлітків із маргінальною середовища.

Труднощі у запобіганні втягнення неповнолітніх до організованої злочинної діяльності, у виправленні, зміні життєвих орієнтирів підлітків, відомі світовій практиці, погіршуються в наших умовах практично повною відсутністю досвіду спеціально кримінологічного запобігання у цьому напрямі.

Багато підлітків стають жертвами сексуального насильства, яке порушує психіку дитини, негативно позначається на розвитку її особистості, призводить до всепоглинаючої думки про безперспективність життя. Водночас тільки 1/3 дітей зазнають насильства з боку сторонніх осіб. У 2/3 випадків діти стають жертвами внутрішньосімейного сексуального насильства з боку родичів (батька, брата) або фактичних вихователів (вітчима, співмешканця матері). Жертвами інцесту стають як зовсім маленькі діти (1,5–5 років), так і дівчата 13–17 років. Здебільшого сексуальні зазіхання з боку батьків продовжувалися протягом декількох місяців або навіть років. І коли терпінню приходить кінець, дитина рятується втечею на вулицю від душевних і фізичних страждань [4].

Недостатня ефективність реагування на прояви сексуального насильства щодо дітей тісно пов'язана з підвищеною латентністю цього виду злочинних проявів, браком обізнаності спеціальних суб'єктів запобігання з особливостями проявів сексуального насильства щодо дітей, несвоєчасним виявленням дітей-потенційних жертв сексуального насильства, неналежним функціонуванням механізму взаємодії тощо. Варто вказати на недосконалість статистичних обліків правоохоронних органів, де відомості про дітей-жертв сексуального насильства зведено до мінімуму. Все це істотно перешкоджає належному кримінологічному аналізу, а відтак плануванню ефективних заходів запобігання сексуальному насильству щодо дітей [4, с. 1].

Віковий чинник у дітей також відіграє істотну роль у визначенні їхньої поведінки. Не випадково перехідний вік (13–18 років) називають важким і небезпечним, тому що саме в цей період відбувається остаточне становлення і особистості, і фізіології людини. Психофізіологічна нестійкість, схильність дитячо-підліткового контингенту до стресів на тлі зниження рівня життя, безробіття та інших негативних проявів у сім'ях призводить до поведінкових розладів у школі, з батьками, протесту до всього суспільства і втечі з нього [5, с. 108].

Суттєву роль відіграє сугестивність людини, підвищенню її рівня сприяють певні властивості особистості, а саме: невпевненість у собі, низька самооцінка, відчуття власної неповноцінності, покірність, боязкість, сором'язливість, довірливість, тривожність, екстравертованість, підвищена емоційність, вразливість, слабкість логічного мислення, а також повільний темп психічної діяльності [6, с. 47].

З огляду на зазначене вище, у дитини виникають серйозні сумніви у власній цінності, руйнуються зв'язки з друзями, формується відчуття постійного страху бути проігнорованою, знехтуваною, забутою, ображеною. Задля подолання цих проблем підлітки нерідко вступають в референтні групи, де можуть знайти спілкування та підтримку. Але такі групи найчастіше виявляються з анти-

громадською спрямованістю. А згадана сугестивність призводить до негативного впливу з боку злочинців та втягнення неповнолітніх в злочинну діяльність. Власне на етапі формування особистості, коли є лише прояви схильності до протиправної поведінки, важливим є здійснення профілактичного впливу.

Здійснення соціального захисту дітей і профілактики серед них правопорушень покладається в межах визначеної компетенції на: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері сім'ї та дітей; центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сім'ї та дітей; орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей; відповідні структурні підрозділи обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських і районних у містах рад; уповноважені підрозділи органів Національної поліції; приймальники-розподільники для дітей органів Національної поліції; школи соціальної реабілітації та професійні училища соціальної реабілітації органів освіти; центри медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я; спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; соціально-реабілітаційні центри (дитячі містечка).

У здійсненні соціального захисту і профілактики правопорушень серед дітей беруть участь у межах своєї компетенції інші органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, незалежно від форми власності, окремі громадяни [7].

Окремою категорією неповнолітніх злочинців є ті, які відбули покарання. Кримінальне покарання є одним із засобів запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами, а також його метою є, окрім кари, виправлення засуджених (ст. 50 КК України).

Як зазначає К. Ю. Мураненко, традиційно карально-репресивна концепція є найбільш звичною та зрозумілою в українських реаліях, сутність якої полягає в удосконаленні існуючих кримінально-правових технологій, орієнтованих в основному на примус і силовий тиск на злочинців через засоби нагляду й контролю. Це підтверджується адміністративним, кримінальним законодавством, яке передбачає покарання неповнолітніх за вчинення правопорушень (адміністративна та кримінальна відповідальність настає з 16 років). Крім того, в Україні діє розгалужена система суб'єктів профілактики правопорушень, метою яких насправді є відокремлення неповнолітніх правопорушників від суспільства, що за своєю суттю більше схоже на покарання, аніж на методи профілактики. До них належать: приймальники, розподільники, школи та професійні училища соціальної реабілітації, спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України, притулки для дітей тощо. Незважаючи на те, що система профілактики правопорушень неповнолітніх в Україні не є ефективною, не можна стверджувати, що каральний аспект є недоцільним [8].

Після відбування покарання кожен звільнений, зокрема і неповнолітній, зіштовхується з рядом проблем. Приблизно 40 % неповнолітніх, що відбули покарання у вигляді позбавлення волі, пройшли через серйозні перешкоди під час працевлаштування. І хоча значна кількість молодих людей (68,2 %) оволоділи якоюсь спеціальністю, яку вони здобули у виховній колонії, серед причин, що зумовили відмову у працевлаштуванні, найчастіше називали "судимість" [9, с. 423].

Відсутність належної державної підтримки звільнених із місць позбавлення волі спричиняє проблеми їхньої адаптації, наслідком чого стає відмова від втілення у життя норм, встановлених суспільством, протиставлення себе членам суспільства. Питання, пов'язані з проживанням, спілкуванням, працевлаштуванням, вирішуються особою, яка звільнилася з місць позбавлення волі, самотужки, часто без втручання посадових осіб, які мають опікуватись цим питанням [10, с. 42].

Так склалося, що менталітет українського суспільства негативно сприймає осіб, які звільнились з місць позбавлення волі. Хоча це такі самі люди, як і інші члени суспільства. Однак до них, зазвичай, ставляться з пересторогою, певним острахом, недовірою тощо. За таких умов їм важко знайти своє місце серед суспільства, а ще важче – реалізувати особисті потреби.

На сучасному етапі в Україні немає чіткої системи профілактики правопорушень серед неповнолітніх.

Кожна держава зацікавлена, насамперед, у створенні передумов, які б сприяли недопущенню вчинення правопорушень, ніж застосуванню покарання до винних після їх вчинення, особливо якщо правопорушники – діти, враховуючи, до яких негативних наслідків призводить перебування в місцях відбування покарання.

Теорія і практика запобігання злочинності показує, що в системі суб'єктів протидії злочинності особливе місце відводиться саме громадськості. Це пов'язано із тим, що окремі громадяни та їх різноманітні об'єднання здійснюють свою діяльність щодо перешкоджання злочинності переважно некаральними засобами, які, своєю чергою, потребують набагато менше витрат з боку держави та суспільства [11].

Указом Президента України від 24.05.2011 р. № 597/2011 схвалено Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні. Ця концепція визначає основні напрями розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх. Реалізація цих напрямів має посилити відповідальність сім'ї, суспільства та держави за процес виховання і становлення дітей, забезпечити дотримання прав і свобод дітей, які потрапили у конфлікт із законом, шляхом підвищення рівня їх правового та соціального захисту, зменшити рівень дитячої злочинності [12]. Також до основних заходів із розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх віднесено залучення громадськості до вирішення конфлікту в разі активної участі сторін у процесі відновлення порушених стосунків, примиренні та розробленні угод про відшкодування завданої правопорушником шкоди; залучення неповнолітніх правопорушників до суспільно корисної праці тощо.

Як зазначає М. Г. Колодяжний у своїй монографії “Сучасний зарубіжний досвід громадського впливу на злочинність”: “Сучасний підхід світового співтовариства у запобіганні та протидії злочинності базується на налагодженні партнерських зв'язків державних органів із громадськими та неурядовими організаціями, науковими колами, окремими громадянами. Діяльність останніх безпосередньо спрямовується на сферу запобігання злочинності, пов'язується із громадським контролем ефективності роботи органів кримінального переслідування або моніторингом законності витрачання державних фінансів”. Важлива роль громадськості в системі суб'єктів протидії злочинності пов'язана також із тим, зазначає автор, що окремі громадяни та їх різноманітні об'єднання здійснюють свою діяльність щодо перешкоджання злочинності переважно некаральними засобами, які, своєю чергою, потребують набагато менше витрат з боку держави та суспільства [11].

Залучення громадськості до профілактики як первинної, так і рецидивної злочинності неповнолітніх дасть змогу вплинути на неповнолітніх правопорушників некаральними заходами, що, своєю чергою, на нашу думку, матиме не такий негативний вплив на психіку підлітка і допоможе досягти бажаних результатів у вигляді перевиховання та виправлення підопічних.

Засобами участі громадськості у профілактиці правопорушень, на прикладі окремих зарубіжних країн, може бути: взяття на поруки громадянами чи громадськими організаціями осіб, які були звільнені з місць відбування покарання; організація місць тимчасового проживання для таких осіб, у разі відсутності у них власного житла; влаштування на роботу неповнолітніх, звільнених після відбування покарання, як окремими громадянами, так і приватними підприємцями (в такому разі, для зацікавлення громадян надати роботу таким особам, держава може запропонувати таким приватним підприємцям певні пільги); організація громадськими організаціями курсів підготовки до певних професій (перукар, офіціант, касир, ІТ-курси тощо).

Також у профілактиці злочинності серед неповнолітніх важливу роль слід відвести церкві.

Такі заходи також дадуть змогу зменшити навантаження на органи кримінальної юстиції, вони є більш економними та результативними, оскільки неповнолітній, який став на злочинний шлях через скрутне життєве становище, зможе відчувати себе частиною суспільства та принести користь.

Висновки. Необхідність створення комплексної інноваційної моделі профілактики підліткової злочинності зумовлена, передусім, потребою в новій, ефективнішій системі реагування на правопорушення та запобігання злочинності серед неповнолітніх.

Профілактика злочинності неповнолітніх повинна здійснюватися із урахуванням особливостей психічного та фізичного стану підлітка в період формування його особистості, коли він особливо потребує підтримки, розуміння і турботи з боку дорослих. Профілактична робота громадськості органічно поєднує чуйність до підлітка, постійну готовність прийти йому на допомогу з глибокою принциповістю, без будь-яких відхилень від суспільної моралі. Також участь громадськості у профілактиці правопорушень неповнолітніх дасть змогу підняти рівень відповідальності за кожного члена суспільства, а не бути осторонь цієї проблеми. Таким чином ми зможемо досягнути нульової толерантності до правопорушень молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Звіти про діяльність підрозділів ювенальної превенції та роботу приймальників-розподільників для дітей на території України. *НП України*, 2016–2019. URL: <https://www.npu.gov.ua>.
2. Бабенко А. М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір : монографія. Одеса : ОДУВС, 2014. 416 с.
3. Кобец П. Н. Особенности предупреждения преступности иностранных граждан и лиц без гражданства в России : пособие. Москва, 2006. 320 с.
4. Романцова С. В. Запобігання сексуальному насильству щодо дітей в Україні : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.08 “Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право”. Львів, 2018. 19 с.
5. Реан А. А. Психология подростка : учебник. СПб. : Прайм-Еврознак, 2013. 480 с.
6. Тимошенко В. І. Маргіналізація суспільства як криминогенний фактор. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2. С. 38–50.
7. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
8. Мураненко К. Ю. Зарубіжний досвід профілактики правопорушень серед неповнолітніх. URL: <https://doi.org/10.31108/1.2019.2.22.6>.
9. Кримінально-виконавче право України : підручник : у 2 т. Т. II / А. А. Музика, В. Я. Конопельський, Є. О. Письменський та ін. ; за заг. ред. Є. Ю. Бараша. Київ : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П., 2018. 622 с.
10. Яковець І. С. Теоретичні та прикладні засади оптимізації процесу виконання кримінальних покарань : монографія. Харків : Право, 2013. 392 с.
11. Колодяжний М. Г. Сучасний зарубіжний досвід громадського впливу на злочинність : монографія / за ред. В. В. Голіни. Х. : Право, 2017. 252 с.
12. Про Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні : Указ Президента України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/597/2011#Text>.

REFERENCES

1. *Zvity pro diialnist pidrozdiliv yuvenalnoi preventsii ta robotu pryimalnykiv-rozpodilnykiv dlia ditei na terytorii Ukrainy* [Reports on the activities of juvenile prevention units and the work of reception centers for children in Ukraine]. NP Ukraine, 2016–2019. URL: <https://www.npu.gov.ua>.
2. Babenko A. M. (2014). *Zapobihannia zlochynnosti v rehionakh Ukrainy* [Prevention of crime in the regions of Ukraine: conceptual, methodological and praxeological dimension]: kontseptualno-metodolohichniy ta prakseolohichniy vymir: monohrafiia. Odesa: ODUVS. 416 p.
3. Kobets P. N. (2006). *Osobennosti preduprezhdeniya prestupnosti ynostrannykh hrazhdan y lyts bez hrazhdanstva v Rossyy* [Features of crime prevention of foreign citizens and stateless persons in Russia]: posobyе. Moskva. 320 p.
4. Romantsova S. V. (2018). *Zapobihannia seksualnomu nasystvu shchodo ditei v Ukraini* [Prevention of sexual violence against children in Ukraine]: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.08 “Kryminalne pravo ta kryminolohiia; kryminalno-vykonavche pravo”. Lviv. 19 p.
5. Rean A. A. (2013). *Psykholohiya podrostka* [Psychology of adolescents]: uchebnyk. SPb.: Praim-Evroznak. 480 p.

6. Tymoshenko V. I. (2017). *Marhinalizatsiia suspilstva yak kryminohennyi faktor* [Marginalization of society as a criminogenic factor]. Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav. No. 2. P. 38–50.

7. *Pro orhany i sluzhby u spravakh ditei ta spetsialni ustanovy dlia ditei : Zakon Ukrainy* [Law on bodies and services for children and special institutions for children]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

8. Muranenko K. Iu. *Zarubizhnyi dosvid profilaktyky pravoporushen sered nepovnoletnikh* [Foreign experience in juvenile delinquency prevention]. URL: <https://doi.org/10.31108/1.2019.2.22>.

9. *Kryminalno-vykonavche pravo Ukrainy* [Criminal-executive law of Ukraine]: pidruchnyk. (2018). U 2 t. T. II / A. A. Muzyka, V. Ya. Konopelskyi, Ye. O. Pysmenskyi ta in.; za zah. red. Ye. Yu. Barasha. Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav, FOP Kandyba T. P. 622 p.

10. Yakovets I. S. (2013). *Teoretychni ta prykladni zasady optymizatsii protsesu vykonannia kryminalnykh pokaran* [Theoretical and applied principles of optimization of the process of criminal punishment]: monohrafiia. Kharkiv: Pravo. 392 p.

11. Kolodiaznyi M. H. (2017). *Suchasnyi zarubizhnyi dosvid hromadskoho vplyvu na zlochynnist* [Modern foreign experience of public influence on crime]: monohrafiia / za red. V. V. Holiny. Kh. : Pravo, 252 p.

12. *Pro Kontsepsiuu rozvytku kryminalnoi yustytysi shchodo nepovnoletnikh v Ukraini : Ukaz prezidenta Ukrainy* [On the Concept of the development of criminal justice for minors in Ukraine : Decree of the President of Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/597/2011#Text>.

Дата надходження: 06.04.2022 р.

Oleksiy Humin

Lviv Polytechnic National University,
Doctor of Law, Professor,
Head of the Department of Criminal Law and Procedure
Institute of Law, Psychology and Innovative Education

Alla Yosypiv

Lviv State University of Internal Affairs,
Candidate of Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Criminal Law and Criminology

ON THE EFFECTIVENESS OF PUBLIC INFLUENCE ON JUVENILE CRIME

The article analyzes the issue of preventing juvenile delinquency in Ukraine. It turns out that not always punitive – repressive concept of juvenile delinquency brings a positive result, and, in some cases, on the contrary, leads to the recurrence of criminal offenses.

The low efficiency of work on identifying and prosecuting perpetrators of criminal offenses contributes to the systematic evasion of punishment by criminals. This creates the conditions for new illegal acts and increases the threat to human security.

Given that public involvement in the prevention of both primary and recidivist juvenile delinquency will allow juvenile offenders to be influenced by non-punitive measures, which in turn, in our opinion, will have less negative impact on the adolescent's psyche and achieve the desired results in re-education and correction of wards.

It is established that the prevention of juvenile delinquency should be carried out taking into account the mental and physical condition of the adolescent during the formation of his personality, when he especially needs support, understanding and care from adults. Preventive work of the public organically combines sensitivity to the adolescent, constant readiness to come to his aid with deep principles, without any deviations from public morality.

Key words: juvenile delinquency, prevention measures, recidivism, criminal liability.